

Suvi Tönkyrä

Orkesterin liidaajana

Vivaldin Vuodenaika -konsertot viulusolistin johdolla

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Suvi Tönkyrä Orkesterin liidaajana, Vivaldin Vuodenaika -konsertot orkesterin solistina 24 sivua + 2 liitettä Toukokuu, 2012
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaajat	Minna Muukkonen Minna Kangas
<p>Opinnäytetyöni on toiminnallinen työ, joka koostuu konsertista, sen tallenteesta ja kirjallisesta raporttiosiosta. Järjestin konsertin, jossa esitimme orkesteri Aldivivan kanssa Antonio Vivaldin Neljä Vuodenaikaa -konsertot op.8/1-4. Konsertissa soitin solistina ja johdin samanaikaisesti orkesteria. Tässä opinnäytetyössä käytetään käsitettä liidaaja kuvaamaan viulusolistia, joka johtaa soittaessaan. Kirjallinen raportti koostuu teosten analyysistä ja liidaajana kehittymisen reflektoinnista projektin aikana. Tässä opinnäytetyössä käytetään käsitettä liidaajaa kuvaamaan viulusolistia, joka johtaa soittaessaan.</p> <p>Kirjallisen raportin ensimmäisessä osiossa pohdin Neljä Vuodenaikaa -konserttojen luonnetta sekä johtamista ja orkesterisoittoa ilman kapellimestaria. Vuodenaika-konsertot ovat luonteeltaan ohjelmallisia ja konserttojen nuotteihin onkin lisätty tekstejä sekä sonetti täydentämään tulkintaa. Raportissa on myös nuottiesimerkkejä, jotka ovat olennaisia editioiden tarkastelun kannalta. Raportin toinen osuus koostuu konserttiin valmistautumisesta, harjoitusperiodin ja konsertin onnistumisen reflektomisesta. Konsertti äänitettiin ja analysoin konsertin kulkua erityisesti äänitteen avulla. Raportin jälkimmäisessä osiossa on pohdintaa orkesterikonsertin järjestelyistä.</p> <p>Tarkoituksena oli kokeilla, kuinka voidaan yhdistää solistin soittaminen ja orkesterin johtaminen. Oli mielenkiintoista yhdistää kaksi jo itsessään haastavaa tekijää. Molemmat osiot vaativat oman paneutumisen ja asiantuntijuuden. Projekti oli hyvä alku ja lähtökohta asiaan tutustumiseen. Kuitenkin liidaaminen on asia, jonka oppii vain tekemällä sitä paljon. Yhtenä tärkeimmistä lähteistä olen käyttänyt ohjaajani Minna Kankaan kanssa käytyjä keskusteluja. Kangas työskentelee viulisti-johtajana useissa orkestereissa ja näin ollen hänellä on paljon kokemustietoa.</p> <p>Opinnäytetyöni on suunnattu erityisesti niille, jotka ovat kiinnostuneita liidaamisesta ja orkesterikonsertin järjestämisestä.</p>	
Teos / Esitys / Produktio	CD: Vuodenajat -konsertti 2.3.2012
Avainsanat	Liidaus, johtaminen, konsertinjärjestäminen

Author Title	Suvi Tönkyrä Leading the Orchestra as You play
Number of Pages Date	24 pages and 2 attachments May, 2012
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation Option	Music Pedagogy
Instructors	Minna Muukkonen, D.Mus. Minna Kangas, M. Mus.
<p>My final project consists of two parts: a concert and a written report. The concert was held in Helsinki in the beginning of March and it was also part of my violin studies. We played <i>The Four Seasons</i> by Antonio Vivaldi. I was playing the soloist part and leading the orchestra in the concert. The written report consists of the analysis of the works and the learning process as a leader of the project. In this report, I use the word "leader" to refer to a person who is leading the orchestra as they are playing.</p> <p>The first part of the written report introduces <i>The Four Seasons</i>, as set of violin concertos composed by Vivaldi. The concertos consist of the music, sonnets and cue letters added to the score. In the first part of the report I analyze the sonnets and cue letters considering how they affect interpretation. There are also some excerpts of the score which are important when studying the score and finding a good edition. The second part of the report is about my preparation before concert, my learning process during the project and the execution of the concert. I recorded the concert and I evaluate my learning process with the recording. I focus on the leading and the progress. In addition there is some advice about arranging a concert with an orchestra.</p> <p>I was interested in combining two things: playing as a soloist and leading an orchestra. This project was just the beginning for my lifelong learning process. The leading is only learnt by doing it many times. My supervisor, Minna Kangas, who is a leader in many orchestras, has been a great help for me and I'm using our conversations as source material.</p> <p>I would recommend the written report of my final project for those who are interested in leading an orchestra and arranging concerts.</p>	
Work/Performance/Project	CD: A recording of the concert "Vuodenajat", Conservatoire Concert hall, Ruoholahti, 2 nd March, 2012
Key Words	leading, conducting, organizing a concert

Sisälllys

1 Johdanto	2
2 Projektin lähtökohdat	4
2.1 Antonio Lucio Vivaldi	4
2.2 Neljä Vuodenaikaa -konsertot	5
2.2.1 Historiaa ja editiot	5
2.2.2 Sonetti ja esitysohjeet tulkinnan apuna	5
2.3 Johtaminen	11
3 Projektin kulku.....	12
3.1 Ennen konserttia.....	12
3.1.1 Valmistautuminen	12
3.1.2 Liidatus	12
3.1.3 Konsertin järjestäminen.....	14
3.1.4 Harjoitusperiodi liidatun näkökulmasta.....	15
3.2 Konsertin onnistuminen.....	16
4 Pohdinta	18
Lähteet	20
Liite 1. Pertti Nieminen (1968): Neljä kuvailevaa sonettia Antonio Vivaldin Vuodenaika -konserttoihin "Näen syksyssä kevään"	21
Konserttotutkinto-opinnäytetyökonsertti -käsiohjelma	23

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on kuvaus henkilökohtaisesta kehitysprosessista liidaajaksi eli viulusolistiksi, joka johtaa orkesteria soittaessaan solistina. Sen lisäksi tässä tarkastellaan lähemmin Antonio Vivaldin Neljä Vuodenaikaa -konserttoja op.8/1-4 ja niiden erityistä, ohjelmallista, luonnetta. Halusin projektin myötä oppia työskentelemään orkesterin johdossa monipuolistaakseni omia työmarkkinoita tulevaisuudessa. Samalla pääsin tutkimaan konsertin järjestämisen ja orkesterin kokoamisen kannalta olennaisia asioita. Projektin aikana ja tässä opinnäytetyössäni reflektoin erityisesti kehittymistäni liidaajana.

Opinnäytetyöni on ns. toiminnallinen opinnäytetyö, joka koostuu konsertista ja sen taltioinnista sekä reflektioivasta kirjallisesta osuudesta. Opinnäytetyöhön liittyvä konsertti oli samanaikaisesti solistisien opintojeni konserttotutkinto. Opinnäytetyöni kirjallinen osio koostuu kahdesta osiosta. Ensimmäisessä osiossa pohdin Vivaldin Neljä Vuodenaikaa -konserttojen ohjelmallista luonnetta sekä johtamista ja orkesterisoittoa ilman kapellimestaria. Jälkimmäinen osuus koostuu konserttiin valmistautumisen, harjoitusperiodin ja konsertin onnistumisen reflektoinnista. Konsertti äänitettiin ja analysoin konsertin kulkua erityisesti sen avulla. Opinnäytetyöni on suunnattu erityisesti niille, jotka ovat kiinnostuneita liidaamisesta ja orkesterikonsertin järjestämisestä.

Olen valmistautunut konserttiin viulunsoitonopettajieni Cecilia Zilliacuksen ja Seppo Reinikaisen johdolla ottaen lisäksi yksityistunteja muilta opettajilta. Lisäksi tärkeässä roolissa prosessia on ollut barokkiuulisti, uulisti-johtaja Minna Kangas, joka on ohjannut prosessiani. Käytän yhtenä lähteenä hänen kanssaan käytyä keskustelua (20.12.2011), jonka olen kirjannut muistioksi.

Opinnäytetyön kirjallisen osuuden suurin haaste oli kirjallisuuden löytäminen. Johtaminen, yleisimmin kutsuttu liidaaminen, tarkoittaa tässä opinnäytetyössä erityisesti sitä, minkä viulusolisti liikkeillään, eleillään ja soittamisellaan muodostaa muuttaakseen ryhmä soittoa yhtenäisemmäksi. Tämä ei ole siis käytännössä kapellimestarin johtamista. Liidaaminen ei ole vielä vakiintunut termi. Tehokkaaksi oppimiskeinoksi koin johtajan liikkeiden ja eleiden seuraamisen konserteissa ja videotaltioinneissa.

2 Projektin lähtökohdat

2.1 Antonio Lucio Vivaldi

Antonio Vivaldi (1678 - 1741) oli venetsialainen säveltäjä. Hän aloitti musiikkiopintonsa hyvin varhain isänsä Giovanni Battista Vivaldin johdolla. Tutkimusten mukaan Vivaldi ei ole opiskellut johtavien opettajien johdolla Venetsiassa. Ei ole myöskään löytynyt merkintöjä, että hän olisi matkustanut muualle Venetsian lähiympäristöön opiskelemaan. Näin on oletettavaa, että hänen tärkein opettajansa musiikinopinnoissa olisi ollut hänen isänsä. Antonio Vivaldi opiskeli myös papiksi. On lukuisia arvailuja, miksi hän ei toiminut pappina kovinkaan pitkään. Useiden lähteiden (Heller 1997, 42; Suurpää 1986, 135; Candé 1977, 43) mukaan hän ei toiminut pappina terveydentilansa takia. Häntä kutsuttiin punaiseksi papiksi isältänsä perityn punaisen tukan johdosta (Heller 1997, 37-44). Ensimmäisen työpaikkansa musiikin parissa Vivaldi sai vuonna 1703. Hän työskenteli viulistina ja myöhemmin viulunsoitonopettajan Ospedale della Pietàssa, joka oli tyttöjen orpokoti ja samalla hyvin korkeatasoinen musiikkioppilaitos.

Vivaldi oli hyvin tuottelias säveltäjä. Tästä tuotteliaisuudesta kertoo eräs tarina, jonka mukaan muuan herra von Uffenbach oli pyytänyt Vivaldia kotiinsa vierailulle ja maininnut halustaan tilata säveltäjältä muutamia konsertto grossoja. Vain 3 päivää myöhemmin säveltäjä palasi 10 konserttoa mukanaan, kertoen säveltäneensä konsertot erityisesti Uffenbachille. (Kolneder 1970, 27.)

Vivaldi tunnetaan konserttomuodon kehittäjänä. Hän sävelsi yli 500 konserttoa eri soolosoittimille, joista yli 250 konserttoa on sävelletty viululle (Classical Net). Vivaldin konserttojen osat ovat yleensä muotoa nopea-hidas-nopea. Vivaldi kehitti erityisesti ritornelloja, ns. orkesterin välisoittoja. Hän usein lyhensi huomattavasti osan toista ja kolmatta ritornelloa ja jätti viimeisen ritornellon pisimmäksi (Kolneder 1965, 74).

2.2 Neljä Vuodenaikaa -konsertot

2.2.1 Historiaa ja editiot

Antonio Vivaldin Neljä Vuodenaikaa -konsertot eroavat muista aikakauden teoksista siten, että niissä on selkeästi ohjelmallisia piirteitä. Tämä antaa viitteitä tulevasta aikamurroksesta. Vivaldi itse mainitsee, että Vuodenaikoja on paranneltu soneteilla ja nuotteihin lisätyillä tarkoilla kuvauksilla. Sonetit ovat liitetty partituuriin viitekirjaimin, joten jokainen teksti tarkoittaa tiettyä musiikin kohtaa. Nuotteihin lisätyt tekstikuvailut ovat osittain samoja kuin sonettien tekstit, mutta niistä löytyy myös tietoa, jota ei ole soneteissa. (Hogwood 2002, 4.) Soneteista ei ilmene sen tekijää. On epäilty jopa Vivaldin itse kirjoittaneen sonetit (Kolneder 1965, 115-116).

Vivaldin Vuodenaika -konsertoista on löytynyt huomattavan vähän erilaisia editioita suhteessa suureen suosioon. Tämä johtunee siitä, että viime aikoihin saakka tästä on ollut vain yksi lähde, Michel-Charles Le Cènen vuonna 1725 Amsterdamissa julkaisema versio, *Il cimento dell'armonia e dell'inventione*. Kun ensimmäinen moderni julkaisu näistä ilmestyi vuonna 1919, pohjautui se samaan materiaaliin. Ainoa materiaali, joka säilyi kokonaisuudessa sisältäen konsertot, sonetit ja lisäykset nuotteihin, säilyi Manchesterissa. Materiaali ei ole alkuperäinen, mutta on hyvin todennäköistä, että se on kopioitu suoraan säveltäjän partituurista. (Everett 1996, 11.) Tutkin tutkintokonserttiin valmistautuessani erityisesti Bärenreiterin editiota, joka pohjautuu manchesterilaiseen versioon.

2.2.2 Sonetti ja esitysohjeet tulkinnan apuna

Tutkin konserttoja sonettien ja nuotteihin lisättyjen merkintöjen perusteella ennen harjoitusperiodin alkua. Tämän perusteella etsin omaa tulkintaani ja hain erilaisia soittotapoja. Sonetti on liitteenä kokonaisuudessaan. Pertti Nieminen on suomentanut sonetin runomuotoon ja käytän sitä tukena analysoidessani eteosta.

Kevät: konsertto nro 1 E-duuri

Allegro – Largo e pianissimo – Allegro

"Kevät on tullut / linnut tervehtivät sitä hilpein lauluin / ja purot solisevat iloisesti / ja länsituuli henkäilee" (Nieminen, 1968).

Alun keväinen, reipas, iloinen laulu aloittaa Kevät-konserton tunnetuimman teeman, joka toistuu useaan otteeseen ensimmäisessä osassa. Sooloviulu ja orkesterin viulusolistit kuvailevat linnunlaulua erilaisilla trilleillä ja skaaloilla. Linnunlaulu väistyy puron solinan tieltä. Alun teemasta toistetaan lyhyt motiivi, jonka jälkeen paikalle ilmestyy ukkonen.

Nuottiesimerkki 1. Ukkonen, A. Vivaldi: Konsertto nro 1 op.8 s. 7 (Bärenreiter). Tutkintotallenne-CD: 02:18.

Ukkonen kuvataan sahaavilla 1/32-nuoteilla, jotka joko toistavat samaa ääntä tai nousevat skaalan ylös. Amsterdamilaisessa editiossa (Hogwood 2002, 7) 1. viulu ja 2. viulu soittavat 1/32-nuottiskaalat samaan aikaan alton, sellon ja basson soittaessa kahdeksasosia. Manchesterilaisessa editiossa (Howgood 2002, 7) 1. viulu ja 2. viulu soittavat kuvionsa peräkkäin, eri aikaan, joka vahvistaa ukkosen hyökyvää tunnelmaa. Sooloviulu siirtyy kuvailemaan ukkosta ylösnousevalla triolikuviolla, kun orkesteri jää soittamaan samaa kuin aiemmin. Ukkosen jälkeen linnunlaulu ja iloinen alkuteema palaavat vieämään osan loppuun.

Largo e pianissimo -osa koostuu kolmesta elementistä. Ripienoviulut kuvailevat lehtien suhinaa pisteellisellä rytmillä. Altoviulu matkii vuohipaimenen koiran haukkumista ja siihen on lisätty kommentti "*si deve suonare sempre molto forte e strappato*", jatkuvasti hyvin voimakkaasti ja raastavasti (Haapaniemi 1999, 15). Sooloviulun melodia lepää tämän päällä kuvaillen vuohipaimenen unta rauhallisella ja hengittävällä, hyvin yksinkertaisella teemalla. Italialaisille tyypillistä oli koristella *adagio*-osien yksinkertaisia melodioita korukuvioin, trillein sekä asteikkokuluilla (Aminoff, Pulakka & Pöyhö 2008, 4).

Kolmas, *allegro*-osa, danza pastorale, on maalaistanssi. Tahtilaji 12/8 antaa tanssillisen poljennon. "Illalla soi huilu/ ja paimenet ja nymfit aloittavat tanssin kevään kunniaksi / ja taivas hymyilee ja kevät hehkuu" (Nieminen, 1968).

Kesä: konsertto nro 2 g-molli

Allegro mà non molto – Adagio – Presto

Op. 8 No. 2 · RV 315

A
Languezza per il caldo
Allegro mà non molto

The image shows a musical score for the first movement of Vivaldi's Concerto No. 2 in G minor, Op. 8 No. 2. The score is for five parts: Violino solo, Violino I, Violino II, Viola, and Basso continuo. The tempo is marked 'Allegro mà non molto' and the mood is 'Languezza per il caldo'. The score begins with a 12/8 time signature and a key signature of one flat. The dynamics are marked 'pp' (pianissimo). The score shows the first few measures of the piece, with various rhythmic patterns and melodic lines.

Nuottiesimerkki 2. "Kuu-maa", A. Vivaldi: Konsertto nro 2. op.8 (Bärenreiter). CD: 12:07

Ensimmäisen osan alussa on kuvaus "kuumuuden aiheuttama laiskuus". Osa koostuu kahdesta tempomerkinästä. Osa alkaa tempomerkinällä *allegro mà non molto*. Se alkaa tuttiorkesterin huokauksilla, jotka kuulostavat ikään kuin kyläläisten valituksilta kuumuudesta: "kuu-maa" (Kangas, 2011). Johtajuuden kannalta merkittävää on se, että osa ei ala ensimmäiseltä iskulta. On hyvä miettiä, minkä mittainen ensimmäinen soiva ääni on. Osa jatkuu kromaattisilla kuvioilla. Kromaattiset kulut kuvastavat kuumuuden vaikerointia ja ahdistusta. Sooloviulun ensimmäinen solo-osuus aloittaa osan *allegro*-osion. Ensimmäinen solo kuvailee lintuja. "Käki kukkuu / vähitellen lauluun yhtyvät kuhankeittäjä ja kyyhky" (Nieminen, 1968). Käen kukkuminen "kukkuu" löytyy sooloviulun stemmasta, kun stemmasta ottaa pois toistuvat repetitioäännet. Lintuja kuvailevan soolon jälkeen orkesteri kuvailee lempeästi puhaltavaa läntistä tuulta trioleilla. Lempeä läntinen tuuli kuitenkin muuntuu pikkuhiljaa ja yhtyy taistoon pohjoistuulen kanssa. Paimen pelkää voimakasta tuulta ja ukkosmyrskyä, minkä sooloviulu kuvailee continuan kanssa hyvin kromaattisella valituksella. Pohjoistuuli jatkaa kuitenkin vielä myrskyään osan loppuun saakka.

Toinen osa on muiden konserttojen toisiin osiin verrattuna poikkeava rakenteeltaan. Muut hitaat osat rakentuvat yhteen tempoon. Kesä-konsertin hidas osa koostuu kahdesta erilaisesta teemasta, jotka on merkitty eri tempomerkinnöillä. *Adagio*-teemassa sooloviulu kuvaa paimenen ahdistusta, pelkoa ja rauhattomuutta ja orkesterin viulujen pisteellinen rytmi kuvaa "mosche e mossoni", karpäsiä ja ampiaisia. Sooloviulun fraasi- en välissä on *presto*-ritornellit, jotka kuvaavat ukkosmyrskyä ja salamointia.

Toisen osan *presto*t tuovat esimakua kolmannen osan myrskyvästä kesäsäästä. Paimenen pelko käy toteen ja rakeet ja ukkoskuurot ravistelevat rajusti kolmannessa osassa.

*) See Introduction / Siehe Einleitung
Sopra il Tenore e Basso / on the D and G strings / auf der d- und g-Saite

Nuottiesimerkki 3. A. Vivaldi: Arpeggio, konsertto nro 2 op 8. 3. osa tahdit 51-53 (Bärenreiter).
CD: 21:42

Esipuheessaan Hogwood (Bärenreiter 2002, 4) tarkentaa, että manchesterilaisessa versiossa sooloviulun soolossa (tahdit 51-53) oleva arpeggio on kuvattu yllä kuvatulla tavalla vain, jotta tulisi selväksi, kuinka kauan bassosäveltä (d^1 -nuotti) tulisi soittaa. Notaatio ei siis ole jousituksia varten. Usein tämä soitetaan kuitenkin nuottiesimerkki 3. mukaisella jousituksella, joka ei ehkä karakteriltaan vastaa haettavaa efektiä. Itse hain karakteriin hieman hiipuvaa, yhä kuitenkin aggressiivista ukkosta, missä mielestäni pitkä legato-kaari ei tue tulkintaa. Käytin itse Hogwoodin (Bärenreiter 2002, 4) ehdotusta, missä legatokaari on katkaistu lyhemmäksi 1/8-nuotin mittaiseksi. Melodiasävelet vuorottelivat urkupisteomaisen bassosävelen (d^1 -nuotti) kanssa aika-arvoltaan 1/16-nuotteina.

Syksy: konsertto nro 3 F-duuri

Allegro – Adagio molto – Allegro

Syksy-konsertto alkaa fanfaarimaisella alulla, jolla kuvataan talonpoikien sadonkorjuujuhlien tanssia ja laulua. Sooloviulu ottaa osaa sadonkorjuujuhlien tanssiin omalla teemaa muistuttavalla soolollaan. Sooloviulu siirtyy kuvailemaan murretuilla akordeilla "L'Ubricho" - humalaista. Orkesteri soittaa motiiveja alun teemasta, jotka kuulostavat kuin kaiuilta juhlista. Myöhemmin kuvataan humalaisen hortoiluja, kaatumisia ja ilonpirskahduksia, kunnes humalainen nukahtaa. Humalaisen kuvaileminen perustuu rytmikan käsittelemiseen. Mitä rajummin soittaja uskaltaa irrottautua nuoteista, sen eloisemmin humala ilmenee, ja humalainen saa todellisemmat piirteet (Suurpää 1968, 149-150). Loppuun toistetaan vielä sadonkorjuujuhlien teema hieman nopeammin kuin alussa.

Toinen osa on humalaisen uni. Se pohjautuu cembalon arpeggioon ja improvisaatioon, eikä viulusoololla ole niinkään solistiroolia. Osa on kuin sointumatto, jossa intervallien pienuus kuvailee humalaisen hieman sekavaa unta.

Kolmas osa alkaa hyvin tanssimaisella jahtiteemalla, jolla kuvataan metsästystä. "Torvet raikuvat" kun sooloviulu aloittaa trumpettimaisen soolon. Kun metsästäjät saavat vainun riistasta, sooloviulu alkaa kuvailla pakenevaa riistaa triolikuviolla. Orkesteri ampuu päälle laukauksia ja koirat haukkuvat lähenevää riistaa. Sooloviulun kuvailema saalis haavoittuu ja pakenee. Lopuksi vielä juhlitaan metsästystä.

Talvi: konsertto nro 4 f-molli

Allegro non molto – Largo – Allegro

Talven hyytävä viiman kuvaileminen alkaa hyvin efektimäisesti. Usein sävelet jäävät melkein jään peittoon, kun kuvataan viimaa ja värinää. Efekteinä käytetään usein sul ponticello ja trillejä. Jäätävä tuuli puhaltaa sooloviulun virtuoosisten kuvioiden muodossa orkesterin jatkaessa taustalla kylmän ja palelemisen kuvailua. Solisti pääsee myös

esittelemään taiturillisia kylmyyttä kuvaavia sekvenssejä ritornellojen välissä.

Nuottiesimerkki 4. A. Vivaldi: Konsertto nro 4 op.8. 3.osa tahdit: 47-49 (Bärenreiter). CD: 40:25

Manchesterilaisessa editiossa (Bärenreiter 2002, 81) sooloviulun stemma tahdeissa 47-49 on merkitty puolinuoteilla. Se on notatoitu useimmiten 1/16-nuotteiksi. Tässä editoija on halunnut tuoda esiin vain sen, miten pitkään samaa säveltä tulisi soittaa. Ajan tapana oli varioida ja tehdä omia versioita. Esipuheessaan Hogwood (2002, 7) on antanut muutamia notaatiovaihtoehtoja. Myös yksi opettajistani kehotti keksimään ainakin neljä erilaista, omaa versiota. Tärkeintä tässäkin on oikeanlaisen karakterin, hampaiden kalinan kuvailu. Soitin itse soolon alussa *col legno* -tyylillä, jousen puulla, josta siirryin vähitellen tavalliseen soittotapaan.

Toisessa osassa hyytävästä kylmyydestä on päästy sisälle lämpimään ja nautitaan takkatulesta pizaroiden – pizzicatojen – ropistessa ikkunaa vasten.

"Astella jäällä varovasti, / hitaasti, ettei kaadu; / lentää nurin / ja nousta taas ja juosta /kun jää ryskyy ja railo aukeaa!" (Nieminen, 1986). Kolmannen osan alku liikkuu paljon skaaloja ylös ja alas ja sooloviulu vuorottelee ritornellon kanssa. Orkesterin urkupiste kuvaa jäätä taustalla solistin luistellessa jäätä pitkin (Bärenreiter 2002, 86). Jään murruttua karakteri vaihtuu hetkeksi aivan toiseen maisemaan. Lempeä etelätuuli puhalttaa viulujen melodiassa, kunnes pohjoistuuli alkaa jyllätä sooloviulun muodossa muiden tuulten vastatessa orkesterista. "Siinä on talvi ja talven riemut!" (Nieminen 1986)

2.3 Johtaminen

Musiikinjohtamisen historia on käytännössä yhtä pitkä kuin itse musiikin. Jo kauan sitten yhdessä laulaessa seurattiin tiettyä henkilöä, jotta rytmi pysyisi yhtenäisenä. Musiikinjohtaja on ollut esikuvana soittonsa tai laulunsa kautta ja hän on mahdollisesti myös polkenut jalallaan rytmia. Kapellimestarin käyttö orkesterijohtajana yleistyi 1750-luvulla. Tätä ennen orkesteria johti tavallisesti konserttimestari, cembalisti tai urkuri. Barokkimusiikin teosten kokoonpano on pieni, ja eriäviä stemmoja on yleensä vähän. Vivaldin Vuodenaika -konsertoissa stemmoja on viisi: sooloviulu, 1. viulu, 2. viulu, alttoviulu ja bassolinja. Bassolinjaa usein soittavat sello, kontrabasso, cembalo, näppäilysoittimet kuten luuttu ja theorbi sekä mahdollisesti puhallinsoittimet kuten fagotti. Nämä muodostavat yhdessä basso continuo -ryhmän. Johtajan tehtävä barokin ajan teoksissa on lähinnä tempojen ja rytmien näyttäminen. Soitollisesti orkesteri pyrkii samanlaiseen soittotapaan johtajansa kanssa. Pienessä orkesterissa kaikilla on suuri vastuu omasta stemmastaan, eikä edes parhain johtaja voi toteuttaa hienoa esitystä ilman kaikkien muiden soittajien osallistumista. (Quantz 1966, 206-208.) Tässä projektissa continuo -ryhmässä oli sello, kontrabasso ja cembalo.

Nykyään useat barokkiorkesterit soittavat konsertteja viulusolistien tai cembalistin johdolla. Neljä Vuodenaikaa -konsertot olisi mahdollista soittaa myös kapellimestarin johdolla. Viulusolistin ja 1. viulun stemma ovat suurimmaksi osaksi samat ja ripienot ovat suurimmaksi osaksi yhdessä solistin kanssa. Stemmojen yhteneväisyys mielestäni puolustaa sitä, että kapellimestari ei ole välttämätön. Syksy-konsertossa on yksittäisiä orkesterin sisääntuloja, mitä viulusolisti ei soita orkesterin kanssa, vaan soittaa omaa solististemmaansa. Näissä tapauksissa orkesterin konserttimestari ja continuoryhmä joutuvat ottamaan vastuuta, jos viulusolisti liidaa teoksen.

Haastavinta ilman kapellimestaria tehtävässä projektissa on se, että viulusolisti ei voi keskittyä pelkästään omaan virtuoosiseen solistitekstiin. Liidaaminen vaatii, että solisti on opetellut oman solististemmansa lisäksi orkesterin muut stemmat ja miten ne vuorottelevat solististemman kanssa. Rooli on kuitenkin enemmän kamarimusiikillinen. Se antaa orkesterille mahdollisuuden tulkita musiikkia yhdessä.

3 Projektin kulku

3.1 Ennen konserttia

3.1.1 Valmistautuminen

Projektiin valmistautuminen alkoi solistiosuuksien harjoittelemisella syksyllä 2011. Harjoittelin konserttoja syksyn ja talven kuluessa useamman opettajan johdolla. Esitin konserttoja harjoitusmielessä eri yleisölle, muun muassa ryhmätunneilla. Valmistava konsertti oli 30.1.2012 Oulun seudun vanhan musiikin festivaalilla, missä soitin erään toisen orkesterin solistina neljännen konsertoista, Talven. Loppuvuodesta 2011 tapasin myös sisällönohjaajani Minna Kankaan. Keskustelimme Kankaan kanssa teosten luonteista, harjoitusprosessista, orkesterin kokoamisesta ja johtamisesta. Tärkeiksi asioiksi nousivat kamarimusiikillisuus ja valppaus. Kamarimusiikillisuus ilmenee Kankaan mukaan siinä, että johtaja ei ole kapellimestari eikä myöskään yksin määräysvallassa, diktaattorina. Tämän kaltaisissa projekteissa olisi enemmän suositeltavaa suosia vuorovaiikutuksellista suhdetta johtajan ja orkesterin välillä, jotta koko orkesteri soittaisi yhdessä. Valppaus vaatii paljon herättelyä orkesterissa. Orkesteri täytyy saada alusta asti seuraamaan johtajaa ja yhdenmukaistamaan soittonsa johtajan mukaan. Liidajan on hyvä myös olla valppaana, ja kuunnella aktiivisesti orkesteria ja poimia tarvittaessa hyviä soittotapoja tuttisohittajilta.

3.1.2 Liidaus

Pohjana liidamiselle olivat suurimmaksi osaksi aiemmat kokemukseni konserttimestari-
na toimimisesta. Tärkeänä oppimiskeinona olivat myös videoiden ja konserttien katso-
miset ja seuraamiset johtajan roolia tarkastellen. Katsoin YouTube:sta erityisesti barok-
kiorkesterien konsertteja. Olin seuraamassa Riccardo Minasin ja HEBO:n harjoituksia
ja konserttia marraskuussa. Riccardo Minasi on barokkiviulisti, joka johti Helsingin Ba-
rokkiorkesterin konsertin soittaen samalla solistina. Konsertin ohjelma koostui Vivaldin
Neljä Vuodenaikaa -konsertoista sekä muutamista muista barokin ajan orkesteriteoksis-
ta. Näissä harjoituksissa ja konsertissa keskityin analysoimaan Minasin tapaa johtaa

orkesteria samalla kun hän itse soitti solistiosuudet. Soittaessaan Neljä Vuodenaikaa - konsertot hän soitti orkesterin keskellä. Soittaessaan orkesterin kanssa ritornelloa Minasi oli kääntyneenä orkesteriin päin, kääntäen jopa selkensä kokonaan yleisölle. Soolo-osuuksissa hän kääntyi yleisöön päin, jotta soittimen ääni pääsee lähtemään vapaasti yleisöä kohti. Tämä oli itselleni uusi asia ja jouduinkin miettimään omaa asettautumista suhteessa orkesteriin. Kun liidaaja on kääntyneenä orkesteriin päin, kontakti koko orkesteriin on hyvä. Kuitenkin kääntyessään soittamaan soolo-osuuksia, kontakti 1.viuluun huonontuu olennaisesti. Tällöin konserttimestarilla on suuri vastuu orkesterin yhteissoitosta johtajan kanssa. Syksyssä on paljon lähtöjä, joita solistin voi olla hankala johtaa, koska ne vuorottelevat paljon solistiosuuksien kanssa. Tällöin johtaminen on solistin ja konserttimestarin yhteistyötä. Minasin johtaminen perustui myös hengittämiseen. Orkesteri hengitti yhdessä Minasin kanssa, ja näin orkesteri soitti yhdessä solistin kanssa. Minasin johtamisessa oli myös hyvin tarkkaa se, että tunnelmat ja karakterit olivat selvillä orkesterille heti ensimmäisestä äänestä lähtien. Minasi osasi myös kaikki orkesterin stemmat ja pystyi soittamaan tarvittaessa minkä tahansa stemman mukana. Osittain hän myös jätti tuttipaikkoja soittamatta ja keskittyi sen sijaan liidaamiseen käsillä kapellimestarin tapaan. Syksy-konserton hitaassa osassa, "humalaisen unessa", ei ole solistilla erityistä soolo-osuutta ja hän liidasikin sen ilman viulua.

Opiskelin lukuvuonna 2010-2011 orkesterinjohtamista Per Andersbergin johdolla Tukholman Kungliga Musikhögskolanissa. Ennen orkesteriperiodia muistelin Andersbergin oppeja. Harjoittelin muun muassa kapellimestarin lyöntikaavoja ja lyönnin selkeyttä. Niitä oli hyvä harjoitella, koska samoja lyöntikaavoja tehdään viululla johtaessa. Keskustelimme liidaamisesta myös Minna Kankaan ja Seppo Reinikaisen kanssa. Reinikaisen mukaan hengittäminen ja liikkuminen musiikin mukaan nousevat tärkeään asemaan. Kun johtaja hengittää musiikin mukana, voivat kaikki seurata helposti hengittämällä mukana. Harjoittelimme tätä ryhmätunnilla siten, että Reinikainen ja hänen oppilaat soittivat orkesterina ja tutkimme miten erilaiset liikkeet vaikuttavat lähdön selkeyteen ja siihen, miten tempo ymmärretään. Kangas neuvoi minulle johtamista omaa soitinta hyväksi käyttäen. Viulun simpukka, "snekka", on oiva apu liidaamisessa. Snekkalla voi tehdä kapellimestarin johtamiskaavan mukaisia liikkeitä, samoin kuin jousella. Tärkeintä harjoitusprosessissa oli tulla tutuksi liikkumisen kanssa. Liidaamisessa liikkeiden tarkoituksen mukaisuus nousee todella tärkeäksi. Orkesterin tulisi seurata liikkeitä tarkasti ja näin liikkeet voivat johtaa myös orkesteria soittamaan eri aikaan liidaajan kanssa.

3.1.3 Konsertin järjestäminen

Keskustelimme Minna Kankaan kanssa myös konsertin järjestämiseen ja orkesterin muodostamiseen liittyvistä haasteista. Tärkeitä asioita orkesterin kokoamisessa on jakaa kaikille tieto siitä, ketkä osallistuvat produktion. Tärkeää on myös, että harjoitukset ovat suunniteltu etukäteen niin, että harjoituksissa on rauha. Rauha tuo tietoa siitä, että harjoitukset ovat suunniteltu, mutta toisaalta on kuitenkin vapaus muuttaa suunnitelmia. Tieto suunnitelmasta mahdollistaa suunnitelmasta poikkeamisen. Orkesterin soittajat ovat tärkeässä asemassa projektissa. Hyvin tärkeässä roolissa ovat cembalisti ja sellisti ja heidän yhteistyönsä. On tärkeää, että he toimivat yhdessä ja saavat harjoitella myös keskenään solistin kanssa, koska usein barokkikonsertoissa on pitkiä sooloja, joita basso continuo säestää. Toisaalta tärkeää on myös sellistin ja basistin suhde. Bassopuolen intonaatio ja artikulaatio muodostaa koko pohjan orkesterille, joten saumaton yhteistyö helpottaa koko orkesterin työskentelyä. (Kangas, 2011.)

Orkesterin kokoaminen olisi hyvä aloittaa muodostamalla harjoitusaikataulut ja konserttipäivä. Tässä vaiheessa olisi hyvä jo varata tilat, jotta aikataulutus on varma ja pysyvä. Orkesterista olisi hyvä muodostaa ensimmäiseksi ns. dreamteam: konserttimestari, continuo ja äänenjohtajat. Konserttimestari on Kankaan mukaan johtajan "oikea käsi", ihminen, johon johtaja voi luottaa täysin. Tämän jälkeen voi alkaa harkita tuttisointajia ja sitä, miten markkinoida projekti tuttisointajille, että mahdollisimman moni haluaisi olla mukana projektissa. Tässä kohtaa on hyvä miettiä myös sitä, miten liidaaja tavoittaa ja saa kontaktin kaikkiin soittajiin.

Loppuvuodesta 2011 ryhdyin kokoamaan orkesteria. Lähdin kokoamaan orkesteria basso continuoista. Tärkeimmäksi hahmoksi itselleni nousi cembalisti. Kun sain luotettavan henkilön cembaloon, pystyin luottamaan koko projektin onnistumiseen. Aikataulutus aiheutti ongelmia, mutta vastassa oli myös muitakin ongelmia. Orkesterin viulistitukipilareiksi suunniteltu ystäväpariskuntani koki suuren elämänmuutoksen, eivätkä voineet ottaa osaa projektiin. Tämän jälkeen pyysin toista ystävääni konserttimestariksi, mutta hän kieltäytyi kiireisiin vedoten. Kun vihdoin sain mieleisen konserttimestarin, hän sairastui juuri ennen orkesteriperiodin alkua. Jouduin vaihtamaan ykkösviulistien paikkaa aivan periodin alussa. Tämä stressasi minua paljon, koska nämä henkilöt olivat persoonina sekä muusikkoina aivan erilaisia. Toisaalta henkilö, joka loppujen lopuksi soitti

orkesterissa konserttimestarina, on muusikkona hyvin vahva. Hän auttoi orkesteria yhteissoitossa hyvin paljon. Tein myös itse itselleni hankalaksi tuttisoittajien hankkimisen. Halusin mukaan tuntemiani muusikkoja, jotka ovat ensisijaisesti hyviä muusikkoja mutta myös mukavia ihmisiä. Olen ollut mukana produktioissa, joissa henkilökemiat eivät toimi, joten halusin minimoida riskin tässä produktiossa. Valitettavasti suurimmalla osalla tutuistani oli kuitenkin kiire omien tutkintojen tms. takia, joten en saanut niin suurta orkesteria kasaan kuin olisin halunnut. Kaikista vastoinkäymisistä huolimatta sain kerättyä orkesterin, jossa joka stemmassa oli soittajia ja sain orkesterin tukemaan omaa soittoani.

Koska kyseessä oli tutkinto, minun täytyi ottaa huomioon ammattikorkeakouluni aikataulutuksessa. Jotta sain lautakunnan tutkintoon, piti tutkintokonsertti ajoittaa koulun tutkintopäivään. Sain tietää konserttipäivän vasta helmikuussa, vain kuukausi ennen tutkintoa. Lisää hankaluutta toi cembaloluokkien varaaminen Helsingin konservatoriolla. Luokat ovat pitkälti varattuja, joten tarpeeksi pitkien harjoitusten varaaminen oli hyvin ongelmallista. Olisi kuitenkin ollut parempi pystyä antamaan harjoitusaikataulu kaikille ensimmäiseksi, jotta olisin voinut saada mahdollisimman suuren osallistujaprosentin harjoituksiin. Nyt kuitenkin jouduin aikatauluttamaan harjoitukset niin, että cembaloluokat olivat vapaina, ja tämän takia en saanut kaikkia soittajia jokaiseen harjoitukseen. Ihanteellisinta olisi, jos kaikki pystyisivät olemaan kaikissa harjoituksissa.

3.1.4 Harjoitusperiodi liidaajan näkökulmasta

Koko periodin ajan mietin hyvin pitkälti samoja asioita. Pohdin paljon karaktäärin ilmenemistä omassa johtamisessa. Lisäksi huomasin, että musiikin mukana tarvitsee elää enemmän, jotta se välittyy orkesterille. Orkesterinjohtajalta vaaditaan myös hyvin tarkkaa pulssia ja hengittämistä musiikin mukana. Musiikki alkaa jo ennen soivan musiikin alkamista, mikä helpottaa kohotahtien ja ensimmäisten fraasien soittamista oikealla karaktäärillä.

Konserttia edeltävänä päivänä saimme harjoituksiin mukaan sisällönohjaajani, Minna Kankaan. Kangas auttoi minua tarkentamaan karaktäärejä, yhteissoitollisissa asioissa sekä itse johtamisessa. Tässä vaiheessa johtamiseni kannalta tärkeitä Kankaan esille nostamia asioita olivat tempon pitäminen ja karaktäärin selkeys. Quantzin (1985, 208)

mukaan johtajan on soitettava hyvin tarkasti tempossa ja pitää huoli, että ei soita erityisesti taukojen jälkeen liian aikaisin eikä myöskään liian myöhään. Tempon pitäminen ja rytmisyys ovat heikkoja kohtiani myös solistisessa soittamisessa ja nämä puutteet ilmenivät myös liidaamisessa. Erityisesti tempon vaihtelevuus ja rytmisyys olivat ongelma Kesä-konsertin viimeisessä, myrskyä kuvaavassa osassa. Osa on täynnä neljän 1/16-nuotin kuvioita, jotka vuorottelevat soittimien kesken. Lisäksi suurin osa kuviosta alkaa 1/16-taulla. Suunta musiikissa, etenkin viuluilla, menee usein eteenpäin. Suuntia liikaa painottaessa tempo helposti nopeutuu tai hidastuu, joka aiheuttaa hankaluuksia tempo pitävän continuo-ryhmän kanssa. Syksy-konsertin ensimmäisessä osassa tempon käsittelyllä saadaan paljon elävämpi ja sonettia kuvaavampi tulkinta, mutta se vaatii hyvin tarkkaa yhteistyötä solistin, konserttimestarin sekä basso continuon kesken.

3.2 Konsertin onnistuminen

Sain palautetta konsertin jälkeen lautakunnalta lähinnä omasta solistisesta osaamisesta, koska kyseessä oli minun pääinstrumentin konserttotutkinto. Heistä oli hienoa, että olin jaksanut tutustua teokseen ja editioihin. Lisäksi kiitosta saivat itse tehdyt korokuviot hitaissa osissa. Yhteinen hengittäminen ja artikulaatio olisivat vielä tarvinneet työstämistä. Sain palautetta myös orkesterilta, joka seurasi projektiani lähimpänä. Positiivista palautetta sain kehityskaaresta. Olin oppinut paljon viikon orkesteriperiodin aikana. Konserttitilanne on kuitenkin jännittävä tilanne itsessään; kyseessä oli myös minun solistinen tutkinto. Liidaaminen kärsi konsertissa, koska en ollut vielä tottunut tasapainoilemaan solistisen osaamisen ja liidaamisen välillä. Sain orkesterilta kehittämisehdotuksia rytmin käsittelystä ja liikkumisesta.

Olin itse tyytyväinen konsertin jälkeen. Olimme soittaneet yhdessä parhaimman läpimenon konsertista. Pystyimme tekemään harjoiteltuja asioita yhdessä ja nautin esiintymisestä. Huomasin kuitenkin palanneeni vanhoihin tapoihin vaikeimmissa asioissa. En vielä siis ehtinyt sisäistää opittuja asioita niin hyvin, että olisin kyennyt paineen alla pääsemään irti maneereistani. Yksi ongelmista oli rytmisyyden puuttuminen. Se ilmeni epätasaisena rytminä tai pulssin menetyksenä. En ollut tietoinen tahtiosista esimerkiksi Kevät-konsertin linnunlaulusoolon lopussa soittaessani trillillä enkä ollut valmistautunut näyttämään ritornellon alkua ja tästä johtuen lähtö oli epätarkka.

Rytmisyyden puuttuminen vaikuttaa myös efektien pienentymiseen. Rytmisyys tuo tiettyä jännitettä, ja sen puuttuessa karakterit ikään kuin laimenevat.

Nuottiesimerkki 5. A. Vivaldi: Konsertto nro 1 op. 8. 1.osa tahdit 64-66 (Bärenreiter). CD: 03:18

Periodin aikana sain palautetta valmistavasta liikkeestä. Usein näyttäessäni lähtöä sne-kalla tein kaksi erillistä liikettä. Ylösuuntautuva liike oli tempossa, mutta pysähdyin ylhäällä ja tätä seuraava alas tuleva liike oli eri tempossa. Tästä johtuen lähtöä oli vaikea seurata. Valmistavan liikkeen epätarkkuus ja jopa sen puuttuminen vaikutti myös osaan lähdoista (CD: 15:09, 46:04; 46:53). Huomasin itse myös jälkikäteen sen, että usein kohotahtia seurannut ensimmäinen isku ei tullut loogisesti heti kohotahtin jälkeen, vaan liike kohotahtin jälkeen pysähtyi ja aloitin uudestaan seuraavan tahdin ensimmäiseltä iskulta.

Äänitettä kuunnellessani huomasin myös liioittelun tärkeyden. Usein luulee tekevänsä eri karaktereitä tarpeeksi. Jotta asia tulisi selväksi yleisölle, tulee soittoa liioitella. Musiikin karakterit olisivat voineet olla voimakkaampia myös meidän projektissa. Etenkin liidatessa olisi hyvä liioitella paljon enemmän, jotta orkesterin saisi mukaan karaktereihin. Suurimmat karakterit olivat nimenomaan Talvi -konsertossa, jonka olin esittänyt useasti jo aiemmin ja uskalsin ehkä heittäytyä enemmän kuin muissa.

4 Pohdinta

Periodiviikolla pohdin paljon johtajuutta ja liidaamista. Mitä ominaisuuksia on hyvä olla hyvällä liidaajalla? Onko liidaaja soittoteknisesti paras vai onko tärkeämpää kyetä välittämään hyviä ideoita? Johtaja kantaa vastuun orkesterin soittotavasta ja yhtenäisyydestä. Johtajana täytyy uskoa omiin mielipiteisiin ja olla itsevarma säilyttäen kuitenkin vuorovaikutuksellisen suhteen orkesteriin.

Orkesteri on saattanut soittaa teoksen aiemmin ja orkesterilaisilla saattaa olla mielipiteitä soittotavoista ja tulkinnasta. Orkesteri muodostuu useista muusikoista ja näin ollen kaikki eivät voi soittaa tahtomallaan tavalla. Vahva mielipide ei tarkoita, että ei voisi soittaa eri tavalla, omaa toivetta vastaan. Mielestäni on järkevä joustavuus, jos ei voi muuttaa omaa soittotapaansa johtajan toiveiden mukaisesti. Heräsi myös kysymys siitä, miten liidaajan tulisi reagoida valituksiin huonoista jousituksista tai väärästä soittotavasta? Miten myös voisi auttaa orkesterilaisia yhdistämään soittotapaa ja saada heidät soittamaan ja tekemään yhdessä musiikkia?

Koin liidaamisen myös hyvin hankalana ja tuntemattomana asiana, joka kuitenkin helpottui loppua kohden. Alussa minulla oli varma olo liidaamisesta; olenhan soittanut useasti konserttimestarina, johtanut vähän orkesteria ja esiintynyt myös solistina. Tässä projektissa tein kaikkia kolmea asiaa yhtä aikaa, mikä oli suuri haaste minulle. Johtajana minun täytyy kuunnella aktiivisesti, tietää haluttu karaktääri, saada orkesteri soittamaan yhteen. Solistina minun täytyy osata oma stemmani täydellisesti, innostaen myös orkesteria soittamaan hyvin. Minulle hyvin tärkeässä roolissa on kuunteleminen ja soittotavan mukauttaminen kuulemaani. Jouduin mainitsemaan tästä useasti, jotta säästyisin sanalliselta kuvailulta, joka voi johtaa eri tulokseen kuin soittamani malli johtaa. Jotkut ihmiset kuitenkin haluavat sanalliset varmistukset jokaiseen kohtaan, jossa tapahtuu jotakin tavanomaisesta poikkeavaa.

Tämä projekti sai aikaan myös sen, että tutkin omaa liikkumistani soitossa aktiivisemmin. Haluan karsia soitosta sitä haittaavat liikkeet. Haittaavat liikkeet eivät vaikuta pelkästään liidaamisessa, vaan ne vaikuttavat myös sointiin ja intonaatioon.

Liidaamista vaikeutti myös se, että omasta mielestäni en ollut soittotekniikaltani tarpeeksi hyvä. Olisi tärkeää muistaa, että johtajuus ei vaadi, että on paras kaikista. Mielestäni tärkeämpää on se, että osaa välittää musiikilliset ajatukset ja pystyy auttamaan yhteissoitossa. Toisaalta johtajalta, ylipäätään kaikilta muusikoilta, vaaditaan omien maneerien unohtamista. On unohdettava omat tavat ja antaa musiikin puhua itsensä.

Seuraavaa projektia ajatellen, koen tärkeäksi sen, että projekteissani aikataulutus on täsmällinen ja projektin osajantajat tietävät sen jo lupautuessaan mukaan. Näin he voivat varautua projektiin ja sen viemään aikaan jo hyvissä ajoin. Se tuo rauhaa harjoituksiin ja parantaa ajankäyttöä. Se myös auttaa paljon yhteissoittoa, kun kaikki ovat mahdollisimman monissa harjoituksissa. Optimaalisinta olisi ollut myös se, että olisimme esittäneet saman konsertin useita kertoja. Liidaaminen on asia, jota oppii sitä paljon tekemällä.

Tämä projekti toi kuitenkin paljon itsevarmuutta ja luottamista omaan osaamiseeni. Vaikka huomasin useassa asiassa olevan parantamisen varaa, onnistuin projektissa ja olin tyytyväinen tulokseen!

Lähteet

KIRJAT:

Aminoff, P., Pulakka, L., Pöyhö, A. 2008. Barokkimusiikin matkaopas. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu, Sarja B; oppimateriaalit 1

De Candé, R. 1977. Antonio Vivaldi. Borås: Norma Bokförlag.

Everett, P. 1996. Vivaldi: The Four seasons and the other concertos, op. 8. Cambridge University Press.

Haapaniemi, J. 1999. Vivaldi The Four Seasons, Pekka Kuusisto and Virtuosi di Kuhmo. CD. Helsinki: Ondine Inc.

Heller, K. 1997. Antonio Vivaldi: The Red Priest of Venice. Hal Leonard Corporation

Hogwood, C. 2002. Vivaldi, A. Vuodenajat- konsertot op. 8 nro 1-4. Partituuri. Kassel: Bärenreiter

Kolneder, W. 1965. Antonio Vivaldi: Leben und Werk. Wiesbaden: Breitkopf & Härtel

Kolneder, W. 1970. Antonio Vivaldi: His life and work. University of California Press

Nieminen, P. 1968. "Näen syksyssä kevään", Neljä kuvailevaa sonettia Antonio Vivaldin vuodenaikakonserttoihin. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

INTERNETSIVUT:

Classical Net. <http://www.classical.net/music/composer/works/vivaldi/index.php>

Luettu 25.3.2012

SUULLINEN TIEDONANTO

Minna Kangas 20.12.2011, Helsinki.

Liite 1.
 Pertti Nieminen (1968):
 Neljä kuvailevaa sonettia
 Antonio Vivaldin Vuodenaika
 -konserttoihin "Näen syksyssä
 kevään"

KEVÄT

Kevät on tullut
 linnut tervehtivät sitä hilpein lauluin
 ja purot solisevat iloisesti
 ja länsituuli henkäilee;
 ukkonen nousee julistamaan kevään
 valtaa.
 taivas peittyi mustiin pilviin,
 salammat lyövät ja jyrisee
 sitten lintujen suloinen laulu kaikuu taas
 Vuohipaimen nukahtaa kukkaiskedolle
 lehvien suhinaan; vain uskollinen koira
 valvoo hänen vierellään
 Illalla soi huilu, paimenet ja nymfit
 aloittavat tanssin kevään kunniaksi
 ja taivas hymyilee ja kevät hehkuu

KESÄ

Ankara helle nuuduttaa ihmiset ja kar-
 jan
 mäntykin näivetty
 Käki kukkuu, vähitellen lauluun
 yhtyvät kuhankeittäjä ja kyyhky
 Läntinen puhaltaa hetken lempeästi
 mutta yllättäen tulee pohjoistuuli
 ja käy sen kanssa taistoon. Paimen vai-
 keroi,
 hän pelkää tuulen voimaa, taivaan syn-
 keyttä
 hän on rauhaton ja aavistaa myrskyä,
 ja sitten käy lampaan kimppuun hurja
 paarmaparvi
 Tuossa tuokiossa aavistus käy toteen:
 taivas halkeaa, salammat riehuvat.
 Ja rakeet lyövät lakoon kaikki versot.

SYKSY

Talonpojilla on juhlat: he laulavat
ja tanssivat: sato on saatu talteen. Bac-
chuksen juomain sytyttämät
ovat sammuneet jo uneen.

Illan viiletessä laulut hiljenevät,
tanssi loppuu; syyspäivän uurastus
uuvuttaa yhä useamman
makeaan unen suomaan lepoon.

Aamun koettaessa metsämiehet
lähtevät saaliin ajoon.
Torvet raikuvat, kun koirat jäljittävät
riistaa

Laukaus! Jo pakenee säikky riista
ja kaatuu ensimmäinen eläin
loppuun ajettu, haavoihinsa nääntynyt.

TALVI

Väristä viiman kohmettaman
jäätävä lumi ympärillään;
hampaita vilusta kalistellen
juosta ja tömistää jalkojaan!

Istua lieden ääressä onnellisena
kun ulkona sataa ja myrskyää!

Astella jäällä varovasti,
hitaasti, ettei kaadu;
lentää nurin
ja nousta taas ja juosta
kun jää ryskyy ja railo aukeaa!

Kuulla kun rautaportista tulevat
etelätuuli ja pohjoistuuli
ja vihassa kaikki tuulet!
Siinä on talvi ja talven riemut!

Konserttotutkinto-
opinnäytetyökonsertti

Vuodenajat

2.3.2012 klo
10.30

Antonio Vivaldi (1678-1741) : Viulukon-
sertot nro 1-4 kokoelmasta

Il cimento dell'armonia e dell'invenzione
op. 8

Konsertto nro 1 La Primavera

allegro

largo e pianissimo

allegro

Konsertto nro 2 L'Estate

allegro mà non molto

adagio

presto

Konsertto nro 3 L'Autunno

allegro

adagio molto

allegro

Konsertto nro 4 L'Inverno

allegro non molto

largo

allegro

Suvi Tönkyrä, viulu

Orkesteri Aldiviva

Vivaldin Vuodenajat ovat ehkä soite-tumpaa ja käytetympää musiikkia. Jopa ihmiset, jotka eivät ole missään tekemisissä klassisen musiikin kanssa tunnistavat teoksen. Se kuvailee hyvin selkeästi elämää luonnon armoilla.

Antonio Vivaldi eli vuosina 1678-1741. Hän on historiallisesti tärkeässä roolissa soitinkonserttojen kehittäjänä. Hän sävelsi 344 konserttoa eri soolosoittimelle, 221 konserttoa näistä oli viululle. Konserttojen kolmiosainen muotorakenne (nopea-hidas-nopea) kehittyi ja vakiintui myös hänen ansiostaan.

Vivaldi julkaisi kahdentoista konserton kokoelman 1720-luvun puolivälissä. Kokoelman ensimmäiset neljä konserttoa tunnetaan paremmin nimeltä Le Quattro Stagioni, neljä vuodenaikaa. Vuodenajat ovat neljä kolmeosaista konserttoa, jotka ovat sävelletty sooloviululle ja orkesterille. Konsertot ovat hyvin selkeitä karaktäreissään. Lisäksi konserttojen yhteydessä julkaistu sonetti, jonka oletetaan olevan Vivaldin kirjoittama, kuvailee sävelmaiseman tunnelmia. Sonetit ovat yhdistetty kirjaimilla vastaaviin kohtiin nuoteissa. Lisäksi muusikon tukena ovat myös nuotteihin kirjoitetut viitteet, joissa tarkennetaan esityskäytäntöä. Näin ollen muusikko pääsee hyvin lähelle Vivaldin hakemaa karaktääriä. Tunnelmat vaihtelevat eri elämäntilanteissa ja säätiloissa.

Kevät tuo linnunlaulua, auringonpaistetta, puronsolinaa ja ukkosen lähestymistä. Vuohipaimen nukkuu koiran vartioidessa. Kesällä kuumuus ja nuutuneet ihmiset vuorottelevat erilaisten tuulien ja lintujen kanssa. Myös ukkosmyrsky riehuu raivokkaasti. Syksyn sadonkorjuujuhliin sekoittuu juopuneen sekoilu, kunnes hän sammuu ja nukahtaa. Käydään myös kettujahdin tunnelmissa. Talven pakkanen palelluttaa ja hampaat kalisevat. On mukavaa istua takkatulen ääressä pisaroiden ropisee ikkunaa vas-

ten. Luistelevat lapset viihdyttävät ennen viimeistä tuulten taistoa.

Orkesteri Aldiviva

1. viulu	Lauri Kotila
	Lilja Rasimus
2. viulu	Oona Saavalainen
alttoviulu	Helinä Nissi
sello	Johanna Kilpijärvi
kontrabasso	Terhi Lassila
cembalo	Lauri Honkavirta